

פרשת תרומה בגדי קודש

הרב רפאל משה אלאוף, ראש מוסדות "תורת חיים"

"ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת. ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתי רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי" (כ"ח ב'-ג')

הרש"ר הירש מעיר על כך שבציווי עשיית המשכן לא הוזכר הצורך בחכמי לב שיעשו את המלאכה, רק הוזכרו בפרשת ויקהל בעשיית המשכן בפועל, ואילו בציווי עשיית הבגדים מצאנו כאן צורך מיוחד בחכמי לב שיעשו מלאכה זו. למרות, ואולי בגלל, שבמלאכת עשיית המשכן וכליו נאמרו דברים ברורים כיצד לעשות כל דבר, ובאיזה מידות, ואילו בעשיית הבגדים לא נאמר בבירור כיצד לעשות כ"א מהם.

בתפארת שמשון מגדיל את הקושיא בשואלו מדוע נאמר כאן ציווי מיוחד על הצורך בחכמי לב שיעשו את הבגדים, הלא לכא' אין שום מצוה בעשיית הבגדים כמו בעשיית המשכן שהיא גופא המצוה, אלא כאן המצוה רק לבישת הבגדים.

ב"שיעורי דעת" (ח"ג שיעור ה') העיר על הסתירה שיש לכא' בפסוקים: מצד אחד נאמר למרע"ה לעשות בגדים "לכבוד ולתפארת", ומאידך נאמר לו שחכמי הלב יעשו את הבגדים "לקדשו לכהנו" לאהרן.

המבט הפשוט שלנו על הבגדים, שיש צורך לאדם לכסות עצמו כדי שיהיה צנוע, וכדי שלא יראה כבהמת השדה, ומשתדלים אנו כ"א לפי מעמדו להשקיע בלבושו שלא יהיה רק כיסוי בעלמא, אלא יהיה נאה והולם את מעמדו, וככל שמעמדו בעיני עצמו או בעיני סביבתו רם יותר כך רואה צורך להשקיע יותר בהדר לבושו. א"כ לפי הבנתנו הלבוש בא להלום את הלוּבש.

אולם כאן מצינו שהתורה מצווה להכין בגדי קודש לאהרן הכהן ובניו עוד לפני שהתקדשו בקדושת הכהונה, במטרה שע"י הבגדים יתקדשו ויתכהנו, כדכתיב: "ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי", וכן להלן (כ"ט ט'): "וחגרת אותם אבנט אהרן ובניו וחבשת להם מגבעות והיתה להם כהונה לחקת עולם", הבגדים הם שייצרו את הכהונה ולא להיפך. ומזה אף נלמדה ההלכה: "בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם" (זבחים יז:), שכהן מחוסר בגדים שעבד עבודתו פסולה, כדין כהן שעבד ללא קידוש ידים ורגלים (יומא ל:).

למדים אנו מכאן שאין זה כהבנתנו הפשוטה, הלבוש לא בא להתאים ללוּבש, אלא להתאים את הלוּבש אליו. ליצור ולבנות את מהותו של הלוּבש.

אדם וחיה לפני החטא לא נצרכו ללוּבש, רק אחרי שחטאו כיסו עצמם בעלי תאנה מתוך בושה, עד שהכין להם הקב"ה בכבודו ובעצמו כתנות עור וילבישם. לפני החטא מהות האדם הפנימית היתה גם מהותו החיצונית, לא היה הבדל וחילוק בין הפנימיות לחיצונית שהיתה רוחנית, אולם לאחר החטא הצטמצמה אישיותו לתוך הגשמיות של בגדיו, עד שהתפתחותו הפנימית תלויה ומצומצמת בכלים החיצוניים בהם הוא נכנס – בבגדיו.

מכיון שניתנה לאהרן ובניו קדושה מיוחדת יותר מכל האדם ויותר מכל ישראל, על כן היו צריכים ליצור בגדים שיתאימו בחיצוניותם ובפנימיותם (שזה ההבדל בין כבוד לתפארת ע"פ הרשר"ה) לקדושת הכהונה, ולשם כך נצרכה חכמת הלב המיוחדת להתאים את הבגדים במהותם למהותה של הכהונה, ורק כך ע"י לבישתם יפעלו הבגדים קדושת הכהונה בלב הכהנים. לכן יש ציווי מיוחד על עשיית הבגדים אע"פ שעיקר המצוה היא לבישתם, כיון שהכוונה בעשייתם מעכבת את הפעולה שיפעלו בלבישתם "לקדשו לכהנו לי". (לכן גם ביוה"כ יש לכהן הגדול בגדים מיוחדים לכל עבודה, בגדי לבן לעבודות יוה"כ, ובגדי זהב לעבודות התמידיות, שלכל דרגת קדושה הבגדים המתאימים לכבודה תפארתה, שיפעלו את דרגת קדושתה).

ישראל בני מלכים הם, ובני התורה הם גם לגיונו של מלך, הנסיכים המיוחדים מכולם, לכן ראויים ונצרכים גם הם ללבוש מיוחד שיהיה "לכבוד ולתפארת" למעמדם. אלא שהיצר הרע הרוצה בכל מאודו להורידם מגדלותם ומקדושתם, פועל בנפשותם להתאוות ל"בגדי עשיו החמודות", המשתנים בכל יום ויום לפי מידת ה"עשיו" של אותה התקופה, וכך להוריד מכבודם ותפארתם. ובמיוחד פועל היצר בנפשות צעירי הצאן, פך השמן הטהור, שעדיין לא בנו את דרגת קדושתם וכהונתם, למשוך ליבם ל"בגדי עשיו החמודות" שימנעו מהם להתקדש ולכהן כבני התורה הקדושה וכהניה.

כהורים וכמחנכים תפקידנו לדאוג להלבישם בבגדי הקודש כדי לקדשם לכהן, כשאנו מתמודדים עם שתי טענות נפוצות: מה משנה הלבוש, העיקר הפנימיות. וכשננסה לבאר שהלבוש מראה על הפנימיות, בא תבוא הטענה השניה, כשאהיה ת"ח אלבש בגדי ת"ח, כעת איני בדרגה כזו ולא מתאים לי לבוש כזה.

אלא שכל זה נכון רק אם הלבוש צריך להתאים ללבוש, אך כאן מלמדת אותנו התורה שההיפך הוא הנכון, הלבוש הוא היוצר את דרגתו של הלבוש, אם תלבש בגדי נסיך תהיה נסיך. למדנו בפרשה הקודמת שצריך לחיות את ההווה ולעמול עליו יחד עם השאיפה המתמדת אל העתיד. גם כשההווה רחוק מלהיות דומה לעתיד המצופה, אם בהווה נלבש בגדי העתיד, נחבר בין ההווה לעתיד, נקרב את ההווה לעתיד, ניצור ונממש את העתיד.

רק זאת עלינו לזכור: ההבנה וההבחנה שלהם במהות הבגדים, תלויה במחשבת הלב שלנו. כדברי ה"שיעורי דעת" במה שכתב ליישב הסתירה הנ"ל בפסוקים: "העוסקים במלאכת הקודש, אלה העומדים בראש הישיבה להשפיע תורה ויראה, וכן כל העוסקים בהפצת דרך האמת בישיבה, הם צריכים לכיון במלאכתם רק לקדשו לכהנו לי, וח"ו שישימו מחשבתם וכוונתם לעניני כבוד ותפארת, כי אף אלה שגראו בתורה חכמי לב, אילו היו שמים מחשבתם לכבוד ולתפארת זה היה מפריע לכוונתם הטהורה. ומה נעני אנן שבלבנו תופסות כ"כ מקום חמדת התבל ותשוקותיו? הלא ודאי סכנה היא לנו לשו מחשבתינו בעינים של כבוד ותפארת, כי עלול מאוד שיתעוררו בנו הרגשות האלו והם יהיו הרוח החיה במעשינו". אנחנו צריכים לחנך מתוך הבנה שהבגדים יוצרים את הקדושה והגדלות שבליבם, מתוך שהם בגדים ההולמים את הכבוד והתפארת של תפקידם ומעלתם, ולא שהבגדים נועדו להתאים לכבוד ולתפארת שלהם כפי שהם נתפסים ברוח המקום והזמן.